

UDRUŽENJE ZA PODRŠKU DECI
U VANPORODIČNOM VASPITANJU

Prezentacija Programa “PRAJD”

Akreditovani program obuke za hraniteljstvo i usvojenje u Srbiji

Šta znači “PRAJD”?

- PRAJD” je program za razvoj kompetentnog hraniteljstva i usvojenja.
- Ime programa je nastalo kao rezultat potrebe da se izraze osećanja vezana za posvećenost i ponos ulogom hranitelja/usvojitelja.
- Naziv PRAJD kao akronim izražava potrebe hranitelja i dece na hraniteljstvu za obrazovanjem, informisanjem i razvojem.
- Naziv programu su dali sami hranitelji i deca na hraniteljstvu

Šta znači skraćenica “PRAJD”

PARENTS (roditeljski)
RESOURCE (resurs, izvor)
For (za)
INFORMATION (informisanje)
DEVELOPMENT (razvoj)
EDUICATION (edukaciju)

Reč “PRAJD” je skraćenica koja u prevodu sa engleskog predstavlja **korpus veština i znanja, odnosno resurse za informisanje, razvoj i obrazovanje hranitelja i usvojitelja / “roditelja”**

Treneri PRAJD programa u Srbiji dali su predlog da se u našoj zemlji program zove “PONOS”.

Definicija programa “PRAJD”

- PRAJD je model za razvoj i podršku hraniteljskim i usvojiteljskim porodicama.
- Dizajniran je da ojača kvalitet usluga hraniteljstva (i usvojenja) obezbeđivanjem standardizovanog, konzistentnog i struktuiranog okvira za:
 - pripremu i selektovanje hraniteljskih porodica
 - kao i tekuću podršku hraniteljskim i usvojiteljskim porodicama i deci u njima.

Programi obuke “PRAJD”

Program obezbeđuje obuku:

- pre pružanja usluge hraniteljstva
(*engl. Pre-service PRIDE*)
- tokom pružanja usluge
(*engl. In-service PRIDE*)
- razvoj specijalizovanih veština
(*engl. Advanced PRIDE*)

Kome je namenjen program “PRAJD” ?

- **Profesionalcima u socijalnoj zaštiti koji obučavaju i procenjuju porodice i koji obezbeđuju podršku i superviziju tokom trajanja usluge hraniteljstva**
i
- **Deci i mladima**
(u hraniteljskim i usvojiteljskim porodicama)
- **Biološkim roditeljima, hraniteljima i usvojiteljima**

Istorijat razvoja Programa “PRAJD”

- „PRAJD” je američki program, nastao i razvijao se u drugoj polovini XX veka, kao rezultat potreba porodica (za sticanjem veština i znanja - kompetentnost) i potreba dece na smeštaju (za kvalitetnom zaštitom i brigom).
- U njegovom osmišljavanju učestvovali su agencije za brigu o deci države Ilinois (SAD) i Američka liga za dobrobit dece (CWLA).
- 80-ih godina 20.veka počela je primena PRAJD programa u Evropi. Holandija je implementator PRAJD Programa i u drugim zemljama Evrope.
- Program je zasnovan na filozofiji vrednosti porodičnog života.

Ciljevi programa “PRAJD”

- **Izlaženje u susret zaštitnim, razvojnim, kulturnim i drugim potrebama deteta smeštenog u hraniteljsku ili usvojilačku porodicu.**
- **Osnaživanje porodica** , bez obzira da li su u pitanju porodice porekla, srodničke, hraniteljske ili usvojiteljske.
- **Ojačavanje kvaliteta hraniteljstva i usluga usvojenja** obezbeđivanjem standardizovanog, konzistentnog i struktuisanog okvira za trening pre pružanja usluga i uzajamnu procenu; trening hranitelja tokom pružanja usluge i tekući profesionalni razvoj.
- **Deljenje odgovornosti i resursa između javnog i dobrovoljnog sektora društva u zaštiti dece**

Vodeći principi programa “PRAJD”

- Promocija dečjeg razvoja;
- Važnost roditelja i porodica;
- Kompetentnost;
- “Nošenje” sa traumom i gubicima;
- Važnost timskog rada;
- Jasnoća uloga;
- Treninzi za hranitelje u koracima (modularni trening);

Bazični koncept Programa “PRAJD”

- Iskusni i vešti hranitelji i usvojioci su **integralni deo obezbeđivanja kvalitetnih usluga** za decu.
- Oni, kao npr. profesionalci u oblasti institucionalne brige o deci, treba da budu pripremljeni, odabrani i licencirani tj. **kvalifikovani za pružanje usluge hraniteljstva - usvojenja.**
- Oni postaju deo stručnog tima opremljenog da zaštiti i odgaja dete i osnažuje porodice.
- Originalno, PRAJD program, kao ko-trenere preporučuje **iskusne hranitelje.** Veoma je poželjno uključiti ih u obuku hranitelja kao „trećeg“, uz trenerski par.

Kompetencije koje razvija program “PRAJD”

- Štititi i odgajati dete
- Zadovoljavati razvojne potrebe deteta i baviti se zastojima u razvoju
- Pružati podršku odnosu deteta i njegove porodice
- Vezivati dete za siguran, brižan i životno trajan odnos
- Raditi kao član stručnog tima

Ove „osnovne kompetencije“ se razvijaju tokom prve dve godine iskustva hraniteljstva.

Sažeti prikaz sadržaja(*tema*) programa “PRAJD” pre pružanja usluge hraniteljstva (pre-service)

1. *Šta je to “PRAJD”*
2. *Timskim radom do stalnosti*
3. *Zadovoljavanje razvojnih potreba: emotivna vezanost*
4. *Zadovoljavanje razvojnih potreba: gubitak*
5. *Jačanje porodičnih odnosa*
6. *Zadovoljavanje razvojnih potreba: disciplina*
7. *Održavanje kontinuiteta porodičnih odnosa*
8. *Planiranje promena*
9. *Doneti informisanu odluku*

Koraci “PRAJD” programa

1. Definisati misiju institucije
2. Odrediti ulogu, zadatke i kompetencije
3. Sprovesti procenu potreba
4. Razvijati strategije za edukaciju i regrutovanje u lokalnoj zajednici
5. Odgovaranje na telefonski upit
6. Informativni paket i pripremiti hranitelje i usvojitelje za obuku
7. Prve kućne konsultacije
8. Obezbediti program obuke / kućne porodične konsultacije
9. Obaviti zajedničko procenjivanje i donošenje odluke
10. Konačna procena podobnosti - licenciranje porodica.
11. Plan razvoja porodice (na osnovu procene njenih potreba).
12. Saradnja sa hraniteljima i usvojiocima (uključujući i regulisanje ugovora) kao sa članovima tima (kada dete uđe u porodicu).
13. Obezbeđivanje tekuće INSERVICE podrške;
14. Zaključenje formalne saradnje sa hraniteljskom porodicom

“PRAJD” Program u Srbiji

... je implementiran u periodu
2007 – 2009

tokom projekta

**“Podrška reformi
hraniteljstva u Srbiji”**

Kako je “PRAJD” došao u Srbiju?

- Demokratskim promenama posle 2000. godine, u Srbiji su započeli procesi reformi, takođe i u oblasti socijalne zaštite. Prepoznata je potreba za deinstitucionalizacijom.
- Tih godina je u Srbiju dospela informacija o upotrebi i karakteristikama programa “PRAJD” koji je uspešno implementiran u mnogim zemljama Evrope
- 2003. g. Rob van Pahe, predstavnik zemlje Evropskog implementatora programa “PRAJD” (Holandija) održao je trodnevni uvodni seminar (mini PRAJD) i predstavio je program profesionalcima iz oblasti zaštite dece i mladih.
- 2006. Projekat “Podrška reformi hraniteljstva u Srbiji” (čija je najznačajnija komponenta PRAJD program) podržan je od strane Ministarstva spoljnih poslova Kraljevine Holandije.
- Početkom 2007. g. “FICE Srbija” je kao lokalni implementator projekta započela sa realizacijom obuke programa “PRAJD”.
- Projekat je realizovan uz podršku Ministarstva rada i socijalne politike Vlade Republike Srbije koja je obezbedila ljudske resurse (profesionalce u socijalnoj zaštiti)

Implementator programa obuke

- Pružalac treninga za PRAJD program u Srbiji je Fondacija “OKS” iz Holandije;
- Fondacija “OKS” je akreditovana za implementaciju PRAJD programa u Evropi;
- Transfer znanja Srbiji obezbedio je Rob Van Pahe, socijalni radnik i master trener programa PRAJD ;

Vremenski okvir za izvođenje programa obuke za trenere

- Uvodni seminar za selekciju trenera 2 dana
- Edukativni seminar: (4-3-3) 10 dana
-Program obuke potencijalnih hranitelja
(9 sesija+4 kućne konsultacije)
- Intrevizija I 2 dana
- Intervizija II 2 dana
- Evaluacija I 2 dana

Primer organizacije obuke u Srbiji

2008.

- Feb-Mart-Apr: Obuka - edukativni deo
- Maj-juni: Intervizije - u to vreme treneri sprovode i obuku sopstvenih grupa hranitelja
- Septembar: evaluacija i sertifikacija

***”PRAJD Program” je zahtevan program obuke koji traži aktivnu posvećenost trenera
Obuka traje najmanje 6 meseci***

Obuka za PRAJD trenera uključuje:

- 1. 102 sata obuke za trenere procesnim pristupom (trenerska edukacija, intervizija, supervizija, evaluacija)
- 2. Sprovođenje programa obuke u lokalnoj zajednici koja podrazumeva:
 - Devet sesija od po tri sata
 - Osamdeset jedan sat pripreme za sesije
 - Četiri kućne konsultacije po svakoj porodici koja je u programu obuke
 - Stalna raspoloživost porodicama u toku programa obuke radi supervizije i konsultacija
 - Učešće u nacionalnoj evaluaciji PRAJD programa u Srbiji

Rezultati implementacije programa “PRAJD” u Srbiji

- **5 master trenera** (treneri za trenere „PRAJD” programa);
- **60 treniranih stručnih radnika**, trenera za obuku hraniteljskih porodica po programu „PRAJD”
- **359 treniranih hranitelja**, koji su pripremljeni na probleme koji se odnose na hraniteljstvo, pre nego što dete uđe u njihovu porodicu;
- **71 smešteno dete** u porodice obučene po „PRAJD” programu (do kraja 2008.)

Dostupni resursi “PRAJD” programa u Srbiji

- **“PRAJD Knjiga”** - Priručnik za hranitelje i usvojitelje (sesije I-IX) sa prilogom “Izvodi iz srpskog zakonodavstva - o hraniteljstvu i usvojenju” 292 strane
- **“PRAJD Koraci” I-IX** (Priručnik za trenere) 144 strane
- **“PRAJD Povezivanja”** (materijal za obuku i ocenu kandidata) 52 strane
- **“PRAJD Vodič za trenere”**, sesije I-IX Priručnik za obuku hraniteljskih i usvojiteljskih porodica 398 strana
- **Film “Značajna razlika”** DVD titlovan na srpski

Materijali “PRIDE Pre-Service”

... dostupni resursi “PRAJD” programa u Srbiji

... kao i materijali za trenere i hranitelje koji se koriste za podršku tokom smeštaja deteta na hraniteljstvo (moduli PRIDE In-Service”:

- ” Bazični koncepti zadovoljavanja razvojnih potreba dece u riziku”
- “Korišćenje discipline da se deca zaštite, odgajaju i da se izade u susret njihovim razvojnim potrebama”
- “Pružanje podrške odnosima između deteta i porodice porekla”

Svaki modul podrške tokom pružanja usluge sastoji se od trenerskog vodiča kao i vodiča za hranitelje.

Ukupan materijal je oko 450 stranica

Kako se program “PRAJD” može koristiti u Srbiji?

- Program “PRAJD” je akreditovan 2008. godine, unet je u bazu akreditovanih programa i sadržan je u štampanom Katalogu akreditovanih programa Ministarstva rada i socijalne politike.
- 60 obučених PRAJD trenera ima integrisano znanje i veštine za upotrebu programa i implementira ga u svakodnevnom radu sa porodicama i decom
- Svaka zainteresovana organizacija može naručiti trening za obuku po programu “PRAJD” po predviđenoj proceduri.

ZAKLJUČCI

**PROGRAM “PRAJD” KAO
DOBIT ZA DECU I PORODICE**

Koje su dobiti od programa “PRAJD” ?

PRAJD program nudi:

- **Standardizovani, strukturirani okvir za:**
 - Selekciju na osnovu kompetentnosti;
 - Pripremu i izbor hranitelja;
 - Trening hranitelja tokom hraniteljstva;
- **Znanja i veštine - stalni profesionalni razvoj:**
 - Profesionalaca koji rade u hraniteljstvu;
 - Hraniteljskih i usvojiteljskih porodica;
 - Bioloških porodica i socijalne mreže deteta (posredno)
- **Hranitelja/usvojitelja kao saradnika u brizi o detetu;**
- **Pozitivnu promociju hraniteljstva/usvojenja i odrastanja u alternativnoj, a kada to bude moguće, povratak biološkoj porodici;**

Koje su dobiti od programa “PRAJD” ?

- Profesionalcima nudi transparentne alate i instrumente za procenu.
- Nudi kompetentnu podršku porodicama i deci tokom trajanja zaštite i tokom razvojnih faza deteta/porodice.
- Nudi primenu stečenog znanja za obučene hranitelje (direktna veza treninga i usluge)
- Obučeni profesionalci se osećaju spremnijim za svoju ulogu u hraniteljstvu
- Program je transfer znanja, veština i tehnika od profesionalca - ka hranitelju - do deteta.

Mišljenje obučenih profesionalaca o kvalitetu programa “PRAJD”

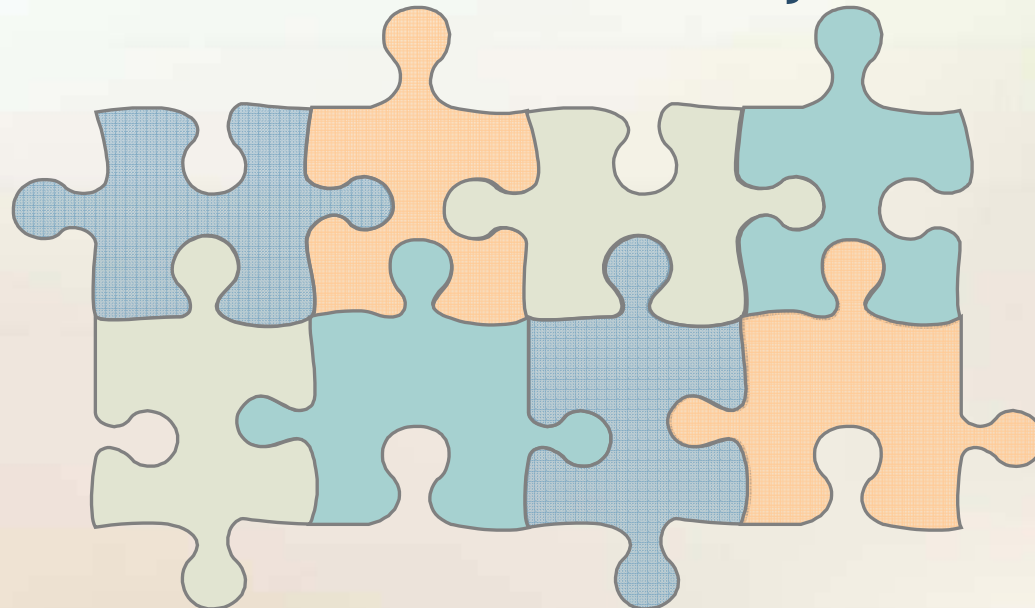
- *Dobra filozofija programa (usmeren prema potrebama dece, hranitelja, sistema)*
- *Program dovodi do osveščivanja potrebe za kontinuiranim učenjem i usavršavanjem hranitelja u hraniteljskoj ulozi*
- *Sadržaj programa je usaglašen sa ciljevima razvijanja kompetencija*
- *Moguće je uspešno izvoditi ga u Srbiji, uz manja prilagođavanja*
- *Lakše do hranitelja sa PRAJD-om.*
- *Kućne konsultacije i PRAJD povezivanja (alati PRAJD-a) su kvalitetni instrumenti za procenu*
- *PRAJD - program pogodan i za hranitelje i za usvojitelje i za roditelje*
- *PRAJD zahteva proširenje finansijske i kadrovske podrške hraniteljstvu.*
- *Obukom jako zadovoljni i žele susrete i asocijaciju PRAJD trenera.*
- *Obuka naporna, ali vredi.*
- *Dobit za porodicu i decu je jednaka kao dobit za profesionalce.*

Preporuke obučениh profesionalaca za upotrebu programa “PRAJD”

- PRAJD treba implementirati jer obezbeđuje instrumente za procenu hranitelja-usvojitelja, čime olakšava rad profesionalcima i podiže kvalitet usluga.
- Razvijanje edukativnih paketa za hranitelje po smeštaju deteta
- Obezbediti primenu PRAJD programa u Srbiji.
- Obezbediti izvođenje „mini PRAJD programa“ za iskusne hranitelje i kolege koji nisu prošli obuku
- Takođe, modifikovati program za primenu sa drugim ciljnim grupama profesionalaca.
- Program izvoditi u celosti.
- PRAJD Koraci su dobar okvir za sprovođenje kompletnog programa za hraniteljstvo (od pripreme do okončanja smeštaja).
- Svi koji rade u zaštiti dece treba da „prođu kroz PRAJD“.
- Prilagođavanje “PRAJD”-a kulturnom miljeu Srbije
- prilagoditi terminologiju i primere iz naše prakse.

Preporuke obučenih profesionalaca za upotrebu programa “PRAJD”

- Primenjivati “PRAJD korake” u radu službi za hraniteljstvo / Centara za socijalni rad
- Kombinovanje “PRAJD”-a sa drugim programima za hraniteljstvo
- Da se omogući profesionalcima (trenerima) da odluče koji će program primenjivati u radu sa hraniteljima.
- Potreba za daljom razmenom iskustava i usavršavanjem “PRAJD” trenera.

“PRAJD” treba koristiti jer ...

- deci su potrebne kompetentne hraniteljske porodice;
- hraniteljima su potrebne kompetencije i znanje kako bi mogli da pruže adekvatnu brigu deci.
- profesionalcima je potrebno obezbediti jasan strukturni okvir (procedure, alate i instrumente) za procenu, trening i podršku hraniteljskim/usvojiteljskim porodicama;
- “prolaskom kroz program PRAJD” potencijalni hranitelji osim voljnosti, stiču i spremnost za ulogu hranitelja.
- “PRAJD” Program obučava građane za brigu o detetu stavljajući u fokus dete i njegove potrebe. Tako se PRAJD trening i tekuća podrška hraniteljstvu oblikuju prema potrebama deteta i porodice, uključujući i tzv. “specijalizovane oblike podrške”

Menadžment PRAJD programa

Menadžment tim:

- Željka Burgund /menadžer projekta i G-din. Anton Tobe, Šef projekta
- (uz podršku izvršnog odbora “FICE Srbija” i Komiteta za realizaciju)

“FICE SRBIJA”
se zahvaljuje na Vašoj pažnji
i mogućnosti da predstavi
program **“PRAJD”**

Pripremila Željka Burgund

© FICE Srbija 2009